

Уједињене нације као универзална, међународна организација основане су потписивањем Повеље Уједињених нација у Сан Франциску 1945. године, након Другог светског рата. Данас ова најважнија светска организација броји 193 државе чланице (www.un.org).

СФРЈ је била један од оснивача УН, будући да је потписала Повељу већ 1945. године. Република Србија је чланица Уједињених нација од 1. новембра 2000. године.

Приоритети Србије у УН су: очување међународног мира и безбедности, промоција и заштита националних интереса у контексту разматрања питања Косова и Метохије у УН, борба против међународног тероризма, разоружање, остварење циљева одрживог развоја и Глобалне развојне агенде до 2030. године, укључујући и питање климатских промена, заштита људских права и унапређење функционисања целокупног система УН.

Србија даје допринос раду УН кроз чланство у различитим телима и специјализованим агенцијама УН. Активно учествује у раду Генералне скупштине УН (ГС УН) и њених комитета. Представник Србије (бивши министар спољних послова Вук Јеремић) председавао је 67. заседањем ГС УН (септембар 2012-септембар 2013. године). Тема овог заседања ГС УН била је решавање међународних спорова мирним путем („Bringing about adjustment or settlement of international disputes or situations by peaceful means"). Током 2012. године Србију је посетио генерални секретар УН Бан Ки-мун.

Србија је чланица већег броја организација у оквиру система УН:

- * Светске банке (WB)
- * Међународног монетарног фонда (IMF)
- * Организације УН за индустријски развој (UNIDO)
- * Организације УН за образовање, науку и културу (UNESCO)
- * Међународне организације рада (ILO)
- * Међународне поморске организације (IMO)
- * Светске здравствене организације (WHO)
- * Међународне организације за цивилно ваздухопловство (ICAO)
- * Међународне уније за телекомуникације (ITU)
- * Светске поштанске уније (UPU)
- * Међународне организације за атомску енергију (IAEA)

- * Светске организације за интелектуалну својину (WIPO)
- * Организације УН за храну и пољопривреду (FAO)
- * Светске метеоролошке организације (WMO)
- * Светске туристичке организације УН (UNWTO).

Рад УН и међународних организација из система УН прате Сталне мисије Р.Србије у Њујорку (www.un.int/serbia), Женеви (<http://www.un-geneva.mfa.gov.rs>) и Бечу (<http://www.osce-vienna.mfa.gov.rs>), као и Стална делегација при УНЕСКО у Паризу (<http://www.unesco-paris.mfa.gov.rs>). Рад специјализованих агенције УН, фондова и програма који се налазе ван ових центара (Лондон, Рим, Најроби и др.) на сталној основи прате дипломатско-конзуларна представништва Србије у тим градовима.

Приоритети Србије током текућег 71. заседања Генералне скупштине УН су: одрживи развој, питање климатских промена, мир и безбедност (борба против тероризма, регионална сарадња на безбедносном плану, мировне операције) и промоција и заштита људских права.

Од посебног значаја за Србију је континуирано разматрање питања Косова и Метохије у Савету безбедности УН. Уједињене Нације су најважнија међународна организација за Србију када је реч о питању статуса КиМ и очувања суверенитета и територијалног интегритета земље. У складу са резолуцијом Савета безбедности УН 1244 (1999), на територији Косова и Метохије делује мисија УНМИК. Извештаји о раду ове мисије разматрају се на кварталним седницама СБ УН.

Учешће у мировним операцијама је један од приоритета Србије у оквиру УН. Наш активан допринос на овом плану реализује се кроз учешће припадника Војске Србије и МУП у осам мировних операција УН, од којих је највећи број ангажован у мисији у Либану (UNIFIL). Србија се налази међу првих десет европских држава по обиму учешћа у мировним мисијама УН и водећи је контрибутор у региону Западног Балкана. Србија тренутно учествује у следећим мисијама УН: UNOCI (Обала Слоноваче), MONUSCO (ДР Конго), UNMIL (Либериа), UNFICYP (Кипар), UNIFIL (Либан), UNTSO (Блиски Исток), MINUSCA (Централноафричка Република) и MINUSTAH (Хаити). Више информација о нашем учешћу у мировним операцијама УН може се наћи на интернет страници Војске Србије (<http://www.vs.rs>).

Као својеврсно признање Србији за њен допринос и учешће у мировним мисијама под окриљем УН, у Београду је, 23. и 24. октобра 2014. одржана прва регионална конференција о учешћу земаља Западног Балкана у мировним мисијама УН.

Србија је активна на плану борбе против тероризма и насилног екстремизама. У том контексту, активно делује у оквиру система УН, али и као чланица Глобалне коалиције за

борбу против ИСИЛ. Узимајући у обзир универзални карактер ових феномена и неопходност широке сарадње држава у борби против њих, Србија препознаје УН као приоритетан форум за активан ангажман на овом плану. Подржавамо све усвојене резолуције ГС УН о мерама за превенцију међународног тероризма, а спонзорисањем кључних резолуција СБ УН у овом домену, укључујући резолуцију 2253 (2015), и пружањем подршке раду Комитета за борбу против тероризма, Србија доприноси раду и ових тела.

Србија је изабрана за члана Економско-социјалног савета УН (ECOSOC) за период 2014-2016. године. Наше чланство у ECOSOC се поклопило са процесом усвајања Агенде одрживог развоја до 2030. године. Агенда је усвојена на Самиту у Њујорку, 25. септембра 2015. године, на коме је Србију представљао председник Томислав Николић. Србија је као чланица ЕКОСОК и Отворене радне групе за дефинисање циљева одрживог развоја, као и Међувладиног експертског комитета за финансирање одрживог развоја, била активно укључена у процес усвајања ове Агенде, чијој је пуној имплементацији посвећена.

Србија је члан функционалне Комисије ECOSOC за становништво и развој за период 2015-2018.г. и Комисије за превенцију криминала и кривично правосуђе (период 2016/18). Србија је постигла договор са Мађарском о подели мандата у Комисији за науку и технологију за развој (за период 2017/20). Према договору, Мађарска ће бити члан Комисије 2017. и 2018.г, а Србија 2019. и 2020.г.

Делегација Србије учествовала је на Трећој међународној конференцији о финансирању одрживог развоја (Адис Абеба, 13 -16. јул 2015.). Нашу делегацију је предводила тадашњи потпредседник Владе и тадашњи министар државне управе и локалне самоуправе Кори Удовички.

Влада је 30. децембра 2015. године усвојила Одлуку о оснивању Међуресорне радне групе за спровођење Агенде одрживог развоја до 2030. године. Радна група је задужена за праћење и реализацију Агенде и свих циљева и потциљева.

Као земља кандидат за приступање ЕУ, Србија генерално подржава и прати прилаз ЕУ циљевима одрживог развоја. Приоритетну пажњу посвећујемо циљевима везаним за: искорењивање сиромаштва, одрживи економски развој и запошљавање, изградњу инфраструктуре и индустријализацију, обезбеђење здравог живота у свим старосним добима, бесплатно и квалитетно основно и средње образовање за све и родну равноправност; такође радимо на успостављању ефикасаног и делотворног механизма статистичког праћења свих остварених циљева.

„Привремени оквир развојног партнерства између Републике Србије и УН за период 2016 – 2020.” - усвојен у мају ове године. Овај документ дефинише основе развојног партнерства и сарадње Србије и УН за следећи петогодишњи период и обухвата циљеве, односно исходе сарадње пет поља: добра управа и владавина права; развој социјалних и људских ресурса; економски развој, раст и запошљавање; животна средина, климатске промене и отпорне заједнице и култура и развој. У току је поступак усвајања финалног текста „Оквира развојног партнерства између Републике Србије и УН за период 2016 –

2020.г"

У Републици Србији основано је и ради Удружење за Уједињене нације Србије (www.bim-un-unaserbia.org) које је и члан Светске федерације удружења за УН.

Србија у УНЕСКО

Унеско је специјализована агенција УН за образовање, науку и културу.

Руководећи органи Унеска су:

- Генерална конференција (195 држава чланица, www.unesco.org/new/en/general-conference)
- Извршни савет (58 чланица, www.unesco.org/new/en/executive-board)
- Генерални директор (<http://www.unesco.org/new/en/unesco/about-us/who-we-are/director-general>).

Србија је пуноправна чланица Унеска од 4. фебруара 2003. године (<https://en.unesco.org/countries/serbia>).

СФРЈ је 31. марта 1950. године постала члан Унеска и исте године формирала је прву националну Комисију за Унеско. Србија је изабрана за чланицу Извршног савета Унеска, за период 2015-2019. године. Претходно је била чланица овог тела од 2005. до 2009.

Устав Унеска предвиђа да све државе чланице Организације оснују Националне комисије које су саветодавна тела Владе за области надлежности Унеска. Актуелни сазив Националне комисије именовала је Влада, априла 2015. Комисији (25 чланова), председава проф.др Горан Милашиновић.

За Србију су од изузетног значаја све области рада Унеска – образовање, наука, култура и комуникације, уз диверзификовани приступ у сарадњи.

На Листи светске баштине Унеска налазе се (<http://whc.unesco.org/en/list/amp;order=country>):

Стари Рас и Сопоћани (1979),
манастир Студеница (1986),
Средњовековни споменици на Косову - Дечани (2004), Пећка Патријаршија, манастир Грачаница и црква Богородице Љевишке (2006),
Гамзиград-Ромулијана (2007),
Средњовековни надгробни споменици – стећци (2016).

Од посебне важности за Србију је заштита укупне српске културне баштине на Косову и Метохији. Српски средњовековни споменици на КиМ уписани су, на предлог Србије, 2006. године на Листу светске културне и природне баштине Унеска (<http://www.heritage.gov.rs/cirilica/index.php>). Унеско их је 2006. године уврстио и на Листу светске баштине у опасности (<http://whc.unesco.org/en/danger>).

).

Србија је за упис на Листу светске баштине Унеска номинувала Царичин град (Јустинијана прима), Неготинске пивнице, Смедеревску тврђаву, Бач са околином, манастир Манасију, Национални парк Ђердап, Национални парк Шара, Специјални резерват биосфере Делиблатска пешчара, Национални парк Тара са кањоном Дрине и природни споменик „Ђавоља варош“ (<http://whc.unesco.org/en/tentativelists/state=rs>).

„Голија – Студеница“ (2002) и „Бачко Подунавље“ (2017) уписани су у Листу резервата биосфере Унеска (MAB-Man and Biosphere Programme) <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/ecological-sciences/biosphere-reserves/europe-north-america>).

На Листу Памћење света (Memory of the World), која је посвећена заштити документарне баштине, уписани су Архив Николе Тесле (2004), Мирослављево јеванђеље (2005) и телеграм објаве рата Аустроугарске Србији од 28. јула 1914. године (2015) (www.unesco.org/new/en/communication-and-information/flagship-project-activities/memory-of-the-world/register/access-by-region-and-country/europe-and-north-america/serbia).

Унеско је у Листу нематеријалног културног наслеђа 2014. године уписао „Славу“ (www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00311&cp=RS), прво добро из Србије.

Унеско има и значајну нормативну делатност. Изјавом о сукцесији у односу на конвенције, споразуме и протоколе чији је депозитар УНЕСКО, а које је ратификовала СФРЈ, одн. СРЈ и СЦГ, Р. Србија је наставила чланство. Србија је 2009.г. ратификовала: Конвенцију о заштити и унапређењу различитости културног изражавања (2005), Конвенцију о антидопингу у спорту (2005), а 2010.г. Конвенцију о заштити нематеријалне културне баштине.

Народна Скупштина ратификовала је и уговор са Унеском чиме је основан Центар за воде за одрживи развој и прилагођавање климатским променама при Институту „Јарослав Черни“ у Београду, као Унеско центар друге категорије (www.jcerni.org/sr.html).

Програм „За жене у науци“ реализује се у сарадњи Комисије за Унеско Србије, Министарства просвете, науке и технолошког развоја и регионалне канцеларије Лореал-Балкан. У оквиру програма Лореал-Унеско „За жене у науци“ сваке године се додељују три стипендије младим научницама из Србије за остварене резултате у природним наукама. Информације о конкурсима доступне су сајту www.zeneunauci.co.rs .

Унеско је у листу значајних годишњица за 2014-2015.г. уврстио обележавање 100 година од смрти композитора Стевана Мокрањца, 200 година од рођења научника Јосифа Панчића, 150 година од рођења географа Јована Цвијића, 100 година од најзначајнијих открића у области телекомуникација Михаила Пупина

(<http://www.unesco.org/new/en/unesco/events/prizes-and-celebrations/celebrations/anniversaries-celebrated-by-member-states>).

Унеско је у 2015. години обележио 70. година постојања (www.unesco.org/70years).

Србија у Алијанси цивилизација

Република Србија је члан иницијативе Уједињених нација Алијанса цивилизација од јануара 2007. Редовно и активно учествује на свим годишњим Форумима Алијансе цивилизација и састанцима Групе пријатеља.

Иницијатива Алијанса цивилизација има за циљ промовисање различитих културних вредности, специфичности друштава и механизма разумевања међу културама и религијама. Алијанса цивилизација делује у четири основне области: образовање, омладина, миграције и медији. Иницијативу за оснивање Алијансе цивилизација је покренуо тадашњи шпански премијер Х. Луис Сапатеро на ГС УН 2004. године. Алијанса цивилизација је 2005. године постала иницијатива УН.